

טמונה בפרשה

עלון שבועי לעידוד העיון והבקיאות בפרשת השבוע

הגדה של פסח

חידות לפסח

- א. איך יתכן שנאמר לאדם שלכתחילה עדיף לו לשמוע את ההגדה מאחר ולא לומר בעצמו?
- ב. איך יכול להיות שאדם ביטל את חמצו כדת וכדין אבל עדיין יעבור בפסח על 'בל יראה'?
- ג. איך יתכן שנאמר לאדם שעליו לקרוא הלל שלם בחול המועד פסח?
- ד. באיזה יום בחול המועד יש להוסיף תוספת מאכל?
- ה. על מי כתוב בהלכה שעליו לצום בערב פסח למרות שאינו בכור?
- ו. איזו הלכה שקשורה ליו"ט יש בגמרא 7 שיטות של אמוראים כיצד לקיימה?
- ז. מלבד מזימון לברכת המזון, באיזו הלכה נוספת ישנו דין שצריך שלושה אנשים לאמירה מסוימת?

שאלה לשולחן החג

"זהגדת לבנך ביום ההוא"
אחת ממצוות ליל הסדר הוא סיפור נס יציאת מצרים: 'מצות עשה של תורה לספר בנסים ונפלאות שנעשו לאבותינו במצרים בליל חמשה עשר בניסן' (רמב"ם מהל' חמץ ומצה פ"ז ה"א).
ויש לבאר מדוע לא תיקנו לנו חכמים ברכה מיוחדת למצוה זו שנוכל לברך קודם תחילת סיפור הדברים?

מטרת השאלה

הינה לעורר דיון סביב שולחן החג. ניתן לשלוח את תשובותיכם למערכת (בצדף מקורות, אם ישנם) ובל"ג אכתוב מן התשובות בעוד כחודש.

פנינים

טעמים לביצה בקערה, ולאכילת ביצה בליל הסדר: א. ביצה היא סימן אבלות כדי שלא יבוא לידי קלות ראש מרוב שחוק ושמחה. (שיח יצחק) ב. סימן אבלות משום שאברהם אבינו נפטר בערב פסח. (לקט יושר) ג. זכר לקרבן חגיגה. (הגר"א) ד. סימן אבלות על כך שבית המקדש חרב ואין אנו יכולים להקריב הפסח. (רמ"א) ה. משום שלפי ר' יהושע בניסן אנו עתידים להיגאל בליל ט"ו, ובא התאריך ועיין אנו בגלות, על כן אוכלים אנו מאכל אבלים. (ילקוט שמעוני) ו. עם ישראל כמו ביצה, שככל שתבשלה היא תתקשה יותר, ככתוב: "וכאשר יענה אותו כן ירבה וכן יפרץ". (אוצרות צדיקי וגאוני הדורות) ז. כמו שלביצה אין פה, כך נסתמו פיותיהם של המלעיגים על בני ישראל שכבר אין הקב"ה יגאלם, וכן הוא בכל דור ודור. (כי טוב) ח. כיון שביצה הנאכלת היום בהכרח הייתה מוכנה כבר מאתמול, וכן בפסח עיקר ההכנה היא לפני החג ובי"ד. (אמרי אמת) ט. משום שלא נשלמו לנו הארבע מאות שנה במצרים, הוצרכנו לגלויות אחרות ולחורבן שני בתי המקדש, לכן אנו אוכלים מאכל אבלות. (חת"ס) י. זכר לאבלות כי ט' באב תמיד יחול באותו יום כמו פסח. (רמ"א) יא. על שהיו כאבלים במהלך העבדות במצרים. (חיים לראש) יב. עד שנגאלו ישראל היה יום ט"ו בניסן יום אבל לזקני העם שכן הוכפלו בו הצרות: בו נודע על הגלות בברית בין הבתרים, בו נלקחה שרה לפרעה, בו עמד יעקב לפני פרעה, בו התחיל השיעבוד לפני 86 שנים, ואף בו הוכבד השיעבוד בפעם הראשונה שבא משה לפני פרעה. וזכר לאבלות ההיא אוכלים ביצה. (חת"ס) יג. כמו שהביצה היא הולדה ראשונה שרק לאחר מכן יבקע ממנה האפרוח, כך כשיצאו ממצרים לא היה זה התכלית והגאולה השלמה עד שקבלו את התורה. (ספר הזמנים) יד. כמו שלביצה אין פה כך אנו צריכים להראות שככל שנודה ונהלל, עדיין לא יצאנו ידי חובתנו. טו. הביצה היא רמז לתחיית המתים שהרי הביצה היא דבר שעל פניו אין לה חיות עצמית ורק לאחר שמחממים אותה היא מולידה. (הגיון ליבי) טז. ביצה בארמית נקראת 'ביעא', כי רחמנא בעא עלן רחמים ופרקינן. (מהרי"ל) יז. כי הקב"ה הוציאנו מעבדות לחרות ומאבל ליו"ט. (אורחות חיים)

"ברוך המקום... כנגד ארבעה בנים דיברה תורה"

מה הקשר בין תחילת המשפט - "ברוך המקום ברוך הוא", להמשכו - "כנגד ארבעה בנים דיברה תורה"? כידוע, ילד בכיתה א' אינו לומד את אותו חומר לימוד שלומד ילד בכיתה ו', מה שאין כן התורה הקדושה, שהיא ניתנת ללמידה לכולם, בכל גיל ולכל ארבעת הבנים. (הרב מבריסק)

"כן עשה הלל בזמן שבית המקדש היה קיים: היה כורך מצה ומרור ואוכל ביחד"

יש שתמהו על מנהג זה של הלל: והרי כלל יש לנו שאין עושים מצוות חבילות חבילות' דהיינו שאין מחברים שתי מצוות שונות לעשותן יחד, וכיצד חיבר הלל את מצות אכילת מצה לאכילת המרור? האחרונים (מנחת חינוך, כתב סופר) חידשו, שידי חובת אכילת מצה אין אדם יוצא אלא בהנאת מעיו ולכן הדין הוא שאם בלע מצה מבלי ללעוס כלל - יצא. אבל במרור, המצוה היא להיפך: ואנו מצריכים שתהא הנאת גרונו, כמו שפירש הרשב"ם שהתורה הקפידה למרר את פיו של האוכל זכר ל"זמררו את חייהם". אם כן, ברור לנו שאין כאן בעיה של 'חבילות חבילות' כלל, שהרי אין הם באין כאחד, את מצות העשה של אכילת מרור מקיים מיד במרירות פיו, ואילו ידי מצות העשה של אכילת מצה יוצא רק כאשר בא לתוך מעיו. (משיב נפש)

"שני לוחות הברית... עשרה דבריא"

יש לבאר מדוע הלוחות מוזכרות בפיט פעמיים: גם כשני לוחות הברית וגם כעשרת הדברות? ויש לבאר: א. הכוונה לעשרה המאמרות שבהם נברא העולם. ב. שני לוחות הברית אלו לוחות שניים ועשרת הדברות אלו לוחות ראשונים. ג. ד' נתן לנו את התורה הן בצורה מילולית והן בצורה גשמית. ד. עצם שמיעת עשרת הדברות מהקב"ה וממשה בזה התפרסם עיקר אמונת הנבואה והתורה. (ע"פ תשובות הקוראים הנכבדים שליט"א לשאלה לשולחן החג' תשע"ט)

חידון א' ת'

התשובה לכל שאלה מתחילה באות המופיעה בתחילת השורה

- א. רב שאמר הרי אני כבן שבעים שנה
- ב. מי אמר: ימי חיך- הימים, כל ימי חיך- הלילות
- ג. היינו במצרים
- ד. מכה שנאמר עליה "כבד מאד"
- ה. לוחות _____
- ו. מה שעשו לנו המצרים במצרים
- ז. בשניים כאלו נקנה גדי אחד
- ח. הבן המובחר
- ט. רב שהיה בין המסובין בבני-ברק
- י. שבכל הלילות אנו אוכלין שאר _____
- כ. השי"ת הולך את אברהם אבינו בארץ _____
- ל. כך מכשירים דברים הבאים באש
- מ. הלילה הזה כולו _____
- נ. "אפילו כולנו _____"
- ס. הקב"ה _____ צרכנו במדבר ארבעים שנה
- ע. אבא של תנא שהיה בין המסובין בבני-ברק
- פ. אחד מג' הדברים שהיבים לומר בליל הסדר
- צ. ממכות מצרים
- ק. מסימני הסדר
- ר. יצאנו ב- _____ גדול ממצרים
- ש. היה מן הפיוט "חד גדיא ..."
- ת. אחד מהבנים

חידון א' ת' הפוך

התשובה לכל שאלה מסתיימת באות המופיעה בתחילת השורה

- א. אש בארמית
- ב. מעשרת המכות
- ג. " _____ עולמו בחסד ובריותיו ברחמים"
- ד. המילה הראשונה באחד מהשירים שב'נרצה'
- ה. ה _____ על גבי הקערה היא כנגד קרבן _____
- ו. באלו מים נהוג ללוש את המצות?
- ז. " לאיש חמודות נגלה _____ חזות לילה"
- ח. " שאינו יודע לשאול, את _____ לו"
- ט. מלאך המוות הרג אותו
- י. לשון חמישית של גאולה
- ך. כך היה הלל עושה כשבית המקדש היה קיים
- ל. מסיבים לצד זה
- ם. מארבעת הבנים
- ן. מעשרת המכות, מאותן ללא ההתראות
- ס. מסימני הסדר
- ע. מארבעת הבנים
- ף. הוא לא עבר בארץ מצרים במכת בכורות
- ץ. שניים מסימני הסדר
- ק. שניים מכינויי הקב"ה בפיוט 'אדיר הוא'
- ר. חמץ המשמש להחמצת עיסות
- ש. אחד מהסימנים שנתן רבי יהודה לעשרת המכות
- ת. שני מאכלים המונחים על קערת הסדר

ואלה שמות

"תרח אבי אברהם ואבי נחור"

מה היה שמה של אשת נחור (אמו של תרח)? (התשובה במדור התשובות)

מן המדרש

בחג (סוכות) אתה מוצא שלוש שמחות, שכתוב: "ושמחת בחגך", "והיית אך שמח", "ושמחתם לפני ד' אלוקיכם שבעת ימים", אבל בפסח אין אתה מוצא שכתוב בו אפילו שמחה אחת. למה? שבפסח התבואה נדונית ואין אדם יודע אם עושה השנה תבואה ואם אינה עושה. וכן אתה מוצא שאין כתוב בעצרת (בחג שבועות) אלא שמחה אחת: "ועשית חג שבועות לד' אלקיך... ושמחת... אתה ובנך וגו'". ולמה? מפני שהתבואה נכנסת בפנים (כבר בגורן). ומה טעם אין כתוב בה שתי שמחות? מפני שפירות האילן נידונים. אבל בראש השנה לא כתוב בו אפילו שמחה אחת, מדוע? מפני שבו הנפשות נידונות ומבקש אדם נפשו יותר מממונו. אבל בסוכות, לפי שנטלו הנפשות דימוס (גזר דין זכאי) שלהם ביום הכפורים, כמו שכתוב בו: "כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתכם", ועוד, בחג (הסוכות), התבואה ופירות האילן בפנים (כבר נאספו ומאוחסנים בבטחה), לפיכך כתוב בו שלוש שמחות. דבר אחר (סיבה נוספת שלא נאמר בפסח שמחה): בגלל שמתו בו המצרים. וכן אתה מוצא: כל שבעת ימי חג סוכות אנו גומרים בהם את ההלל, אבל בפסח אין אנו גומרים את ההלל אלא ביום טוב ראשון ולילו. למה? משום שכתוב: "בנפול אויבך אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך". (ע"פ ילקוט שמעוני)

מילה בהגדה

**הלהבה האירה ביותר,
ואותם נלמד לוותר,
קודם שיצא מהאקדח,
בפחד גדול הודח.**

המונח המבוקש הינו מילה
בת 4 אותיות המופיעה בהגדה.
אשר כל שורה בחידה
רומזת להקשר שונה שלה.
(יתכן כתיב חסר וחילופי אותיות
בעלי הגיה דומה)

התשובה תפרסם אי"ה בגליון הבא

מי היה רגיל לשתות 1000 כוסות יין?

"על אכילת מצה"

המהרי"ל השווה את אכילת המצה בליל הסדר לשמחת נישואין. וכשם שבנישואין יש חובה לברך שבע ברכות, כך לפני אכילת המצה יש לברך שבע ברכות, ואף לכן כתוב בירושלמי שמי שאוכל מצה בערב פסח הרי הוא כמי שמתחתן עם ארוסתו בבית חמיו קודם לזמן החופה. וב'אבודרהם' מונה את כל שבע הברכות: בורא פרי הגפן, מקדש ישראל והזמנים, שהחיינו, בורא פרי האדמה (על הכרפס), בורא פרי הגפן (כוס שני), המוציא לחם מן הארץ ועל אכילת מצה. למדנו מכאן, שבלייל הסדר מתעורר קשר של נישואין בין בני ישראל לאביהם שבשמים.

"הלילה הזה שתי פעמים"

היכן בתורה כתוב את המילה 'פעמיים'? (4 תשובות)

מצאו נא בהגדה:

- את המילה 'לחם' (חוץ מב'ברך')! (3)
- 4 אותיות שאינן נמצאות בשמות סדר ליל הסדר?
- כמה שיותר שמות של ערים בארץ!
- היכן מוזכרת ירושלים ב'מגיד'?
- את שמותיהן של עשר ממסכתות הש"ס! (ביצה וחגיגה לא כתוב!)
- שתי מילים רצופות שכל אחת מהן נקראת ישר הפוך.
- שמות של שלושה בעלי מקצוע.

גימטריא

"ואף אתה הקהה את שניו ואמור לו: בעבור זה עשה ד' לי בצאתי ממצרים"

מדוע אנו צריכים בתשובתנו לרשע להקהות דווקא את שיניו? אלא, המילה 'רשע' בגימטריא היא 570, ואם נקהה (נסיר) את המילה 'שניו' (בגימטריא 366), נקבל את הגימטריא של המילה: 'צדיק' (204). ויש שאמרו בדרך צחות, שטענת הרשע היא שאינו מתנהג כמו שצריך, ואינו מקפיד על פיאות וזקן, מפני שגם כשנולד נולד בלעדיהם, לכן אומרים לו, שגם את שיניו צריכים להוציא, שהרי נולד בלעדיהם...

תשובות

ושפני טמוני חול - תשובה לשבוע שעבר: מתי אסור לשתות כוס אחת אבל מותר לשתות שתי כוסות? - בער"פ. (שו"ע תעא א) **חידות לפסח** - א. אונן. אם אינו קובר מתו בלילה זה, עדיף שישמע מאחר את ההגדה כי יש בה אריכות ומדרש פסוקים. (מהר"ם מלובלין) ב. בצק של חלה. מכיון שלא שלו אלא ממון השבט לא יכול לבטלו ועובר עליו משום בל יראה כי יכול להישאל עליו. (מ"ב תנו) ג. אם נאנס ולא קרא הלל שלם ביו"ט ראשון. (הגדת בית הלוי) ד. בט"ז ניסן זכר למשתה אסתר. (מ"ב ת"צ) ה. למי שאם יאכל לא יהיה לו תיאבון לאכול בלילה מצה. (שו"ע תעג) ו. סדר הברכות בקידוש בליל יו"ט החל במוצ"ש. (פסחים קב:) ז. יש דין לחפש עוד שני אנשים לומר איתם הלל בליל פסח, כדי לומר "הודו לד' כי טוב" וששניים יענו לו "כי לעולם חסדו". (שו"ע תע"ט) **חידון א' ת' - אלעזר, בן זומא, גרים, דבר, הברית, ויענונו, זוזי, חכם, טרפון, ירקות, כנען, ליבון, מרור, נבונים, סיפק, עזריה, פסח, צפרדע, קדש, רכוש, שונרא, תם. חידון א' ת' הפוך - נורא, ערוב, המנהג, חד, ביצה חגיגה, שלנו, רו, פתח, שוחט, והבאתי, כורך, שמאל, חכם, שחין, כרפס, רשע, שרף, ורחץ יחץ, ותיק צדיק, שאור, עד"ש, חרוסת וחורת. שעשועי דאורייתא** - בפרשת תולדות: "ויעקבני זה פעמים", בפרשת מקץ: "השנות החלום אל פרעה פעמים", "כי עתה שבנו זה פעמים", בפרשת חקת: "ויך את הסלע במטהו פעמים". 1. "המוציא לחם מן הארץ", "נותן לחם לכל בשר", "הא לחמא עניא". 2. א', ז', ט', ת'. 3. ירושלים, בני ברק, ראש פינה, מעלות. 4. "חרבו שלופה בידו נטויה על ירושלים". 5. בכורות, פסחים, אבות, ברכות, ע"ז, תמיד, מכות, ידים, זבחים, שבת. 6. "הלילה הזה". 7. כורך, מגיד, שוחט. **ואלה שמות** - יסכה בת ניסה. (ספר הישר) **מילה בפרשה צו** - אצל. "ליד בית השר החשוב" - ליד=אצל ושר חשוב הוא אציל, "העביר סמכות לאהוב" - אצל לו מתכוונתיו (האציל), "שמיד ציוה בפסגה" - פסגת הר=אצל (רשי זכריה יד,ה), "לתת לבטלן מהעוגה" - בטלן=עצל. **טמונות בפרשה** - 1. ונתן לנו את השבת. 2. נורה - ואתא נורא. 3. מסימני הסדר- ברך. 4. יכול מראש חודש. 5. מסימני הסדר- צפון. 6. לחמניה = "הא לחמא עניא", וגם חמץ שמוזכר בהגדה מספר פעמים. 7. חלמיש הצור אגם מים. 8. אחד עשר כוכביא. 9. סבוני כדבורים דעכו כאש. 10. וידינו פרושות כנשרי שמים. 11. כורך ספרים - כורך. 12. מכת ארבה, "וארבה את זרעו". 13. דלתיו דפקת כחם היום, עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם: רבותינו, הגיע זמן קריאת שמע של שחרית. 14. האי מלטה - "אנא ד' מלטה". 15. חייב אדם לראות את עצמו. **טמונות בהפטרה** - 1. "ויריחו סוגרת ומסוגרת אין יוצא ואין בא" (ו,א), 2. "גלגל" (ה,ט), 3. "עשה לך חרות" (ה,ב), "וחרבו שלופה בידו" (ה,ג), 4. "זבת חלב ודבש" (ה,ו), **שאלה לשלחן השבת כי תשא** - שאלנו: כיצד היה מותר למשה להביא את הלוחות ביוה"כ מרשות היחיד לרשות הרבים? כמה מעיקרי התשובות שהתקבלו במערכת: 1. היה זה בציווי מיוחד מהקב"ה. 2. משום שלא היה לו עקירה שהרי הקב"ה הטעינו את הלוחות. 3. לרמב"ם כשבני ישראל היו במדבר לא היה למדבר דין של רשות הרבים. 4. מפאת קדושת הלוחות הרי אסורים בהנאה ולא הוציא כדרך המוציאם. 5. כתב הלוחות היה מסייע למשה להרים אותם שהרי כשפרחו מיד השליכם, והיו כמו נפש בגוף ואנו אומרים שהחי נושא את עצמו.

ניתן להשיג את העלון:

במייל: ע"י שליחת מייל בקשה אל: temunabaparashah@gmail.com - מלמדים, תלמודי תורה ובתי ספר - נא ציינו זאת.

באתרים: באתרים: 'לדעת', 'אידישער וינקל' (באידיש) 'תורת יוסף' ו'דרשו'.

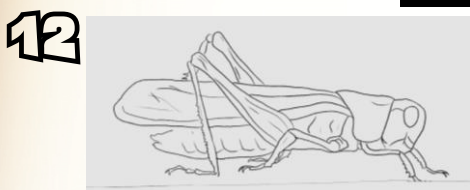
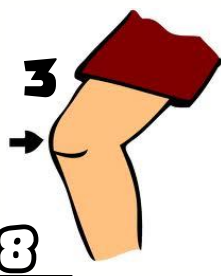
בשכונת בית ישראל בירושלים: בחנות 'פיצוחי בית ישראל' רח' בית ישראל 1, ובמערכת.

זהו חידון משעשע מתמונות הרומזות על פסוקים ומושגים מההגדה.
(תוכלו למצוא תשובות במדור 'תשובות')

אדגיש, כי אין הכוונה להמחיש את המושגים כלל, אלא רק בדרך רמז וכפל לשון. (מומלץ לציין זאת לילדים)
אשמח לקבל רעיונות, חיזוקים והערות: temunabaparashah@gmail.com
כמו"כ להצטרפות לרשימת התפוצה ולהקדשות ניתן לשלוח בקשה למייל הנ"ל.

טמונות בהגדה

מקרא רמת קושי: רגיל קשה

10

11

'מחשבה טובה'

התשובה לטמונה זו מתפרסם בע"ה בגיליון הבא

תשובה לגיליון הקודם

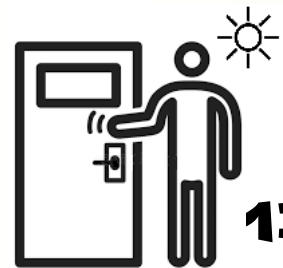
צב ממרהר - "איך צו אלא לשון זירוז" (רש"י ו,ב)

15

14

13

הפטרת יו"ט ראשון של פסח "בעת ההיא" (יהושע ה' ב' - ו' א', ו' כז')

טמונות בהפטרה

4

3

2

1

עדיין ניתן לרכוש את משחק ה'חדר בריחה' המבוקש! חידות ומשימות לכל הגילאים לחוויה משפחתית מושלמת!
לפרטים נוספים ולהזמנות התקשרו: 052-766-5775